
hen te leeren, Hem aan te roepen; er worden vele stille gebeden in die huizen opgezonden naar den Hoogen.

En God is een Hoorder en een Verhoorder der gebeden. Gewis! het moet wel zoo zijn. God is niet veranderd, sinds de Psalmist het met een ontroerd gemoed uitsprak, dat God de gebeden verhoort.

't Is steeds zoo geweest. Alle ware Christenen hebben het ervaren, en de satan, de menschenmoorder van den beginne, is nog niet in staat geweest, om één tekst van het eerste hoofdstuk van Genesis tot het laatste hoofdstuk van het boek der Openbaring aan te wijzen, waaruit ook maar een flauw vermoeden zou spreken, dat de Heere geen Hoorder en geen Verhoorder van het ootmoedig smeekgebed is.

Met een sidderend hart gaat men het ziekenhuis in, om het met een hart vol dankbaarheid te verlaten. De schaduwen des doods geweken . . . Genezen . . . Eerst de angst, de pijn, het leed, en dan de uitredding, de verlossing — het ziekenhuis is het huis der tegenstellingen . . .

Doch de tegenstelling kan wrang en bitter worden, als dit huis, deze brug ten leven, het doorgangshuis wordt naar het kleine gebouw achter het ziekenhuis. Het ligt verscholen tusschen het groen geboomte, en in den avond, als het duister is, gaat de deur open om de gasten te ontvangen.

Zij liggen op de doodsbear, en de doodkist staat reeds gereed.

En toch gebeden voor de herstelling? Waar bleef nu de verhooring des gebeds? Ach, hoe menigmaal is die bange vraag gedaan bij het gapende graf!

Het was dan zoo donker voor het gemoed; er lag zwaar lood op de vleugelen des geloofs. En het verbijsterde hart verstond het niet, dat God het gebed verhoorde op een wijze, die het hart niet verstaat. Dat is een oefenschool, om het te leeren verstaan, dat de verhooring des gebeds over den kruisweg heengaat.

* * *

Nellie en tante Jenneke gingen er op uit, om Marais te bezoeken. Het was in den namiddag; twee uren waren vast-

gesteld, om de bezoekers te ontvangen. En zoo gingen beide vrouwen dan.

Nellie droeg een tasch, waarin tante eenige versnaperingen had gestopt: druiven en perziken.

„Zulke zieken zijn altijd dorstig,” zei tante; „neef Jan zal ze baie lekker vinden.”

Zij was toch eenigszins bekommerd, hoe zij Marais zou aantreffen. Men kon nooit weten. De dokters spraken van de mogelijkheid van complicaties. Zij begreep dat vreemde woord niet geheel, maar het beteekende een dreigend gevaar — dat stond vast.

De weg leidde langs het landhuisje van den ouden Schot, en zij wilden hem niet voorbijgaan. Hij zag hen trouwens, en ging reeds naar het witte hekje van den bloementuin, om het voor hen te ontsluiten.

„Ge moet mijn vrouw toch even g'en dag zeggen,” zeide hij. Zoo traden ze dan samen binnen.

Er was gezelschap: een gouddelver, die met een stralend gelaat vertelde, dat hij nu „binnen” was, en met het gewonnen geld terugkeerde naar zijn vaderland.

Hij was wonder in zijn schik, en verzekerde eenmaal en andermaal, dat hij had geboft.

Hij riep hard, opdat de huisvrouw hem zou kunnen verstaan, en zij luisterde ook met aandacht, de hand aan 't oor, terwijl hij haar vroolijk op den smallen schouder tikte en verklaarde, dat hij nu afscheid kwam nemen.

Zij knikte met het hoofd.

„En dan, Jim?”

„Wel, dat zeg ik u immers, dat ik morgen vertrek naar Engeland.”

„En dan, Jim?”

„Dan ga ik rentenieren.”

„En dan, Jim?”

Hij keek heel verwonderd.

„En dan? Hoe bedoelt ge dat, vrouwtje?”

„Wel, er zal toch wel een keer een end aan komen.”

Hij begon hartelijk te lachen.

„Ik hoop honderd jaar te worden.”

„En dan, Jim?”

„Ja, dan is 't uit. Dan worden Jims oude knoken in de kist gelegd.”

„Maar wat gebeurt er dan met je ziel, Jim? Weet je wel, dat er geschreven staat: „Een zondaar, honderd jaren oud zijnde, zal vervloekt worden?”

Jim trok de schouders op.

„In de hooge theologie ben ik niet thuis,” zeide hij ontwijkend, „nu, 't wordt mijn tijd.”

„Dat is geen hooge theologie,” was haar antwoord, „dat is praktijk — wacht nog even, Jim!”

Zij zette de bril op en ging naar het wandkastje. Zij opende het deurtje, er lagen, keurig gerangschikt, stapeltjes traktaatjes, en zij reikte er hem eentje.

„Hier, Jim, dit traktaatje past jou: „Op Reis naar de Eeuwigheid.””

Hij was zoo wellevend, het aan te nemen. Nu echter kreeg hij groote haast om weg te komen.

„Zul je 't lezen, Jim?”

„Jawel, vrouwtje!”

En weg was Jim.

* * *

Tante Jenneke en Nellie hadden het landhuisje ver achter den rug. Zij waren langer opgehouden, dan tante wenschelijk had geacht, en liepen nu vlug door, om het ziekenhuis te bereiken.

Ze belden, en de portier opende.

„Kunnen we Jan Marais bezoeken?” vroeg tante.

„Kamer 37,” was zijn antwoord; „de lange gang in en dan links. Op 't eind is No. 37.”

Marais wachtte reeds met ongeduld. Hij zat op, en haalde het horloge wel tien keeren te voorschijn. Telkens keek hij naar de deur.

Gister was hij reeds voor den eersten keer op geweest, en de dokter verklaarde, zelden een patiënt te hebben behandeld, die zoo snel het ongeval te boven kwam.

Het waren merkwaardige dagen geweest voor Marais.

Alleen in de ziekenkamer, had hij veel nagedacht over het ongeval, dat hem zoo licht het leven had kunnen kosten, en de droeve kreet: „O God, wees mij zondaar genadig!” was niet de ontboezeming geweest van een vluchtig oogenblik, maar schulde dieper. Het was een keerpunt geworden in zijn leven; nu wachtte hem een ander leven; de goud-dorst was gestorven in zijn ziel.

In de gang kwam de zuster het meisje en tante Jenneke tegen. Zij kenden elkander van de eerste ontmoeting.

Nellie stiet tante aan.

„Vraag eens, hoe 't met Jan gaat.”

Tante vroeg het, en de zuster glimlachte.

„Als er niets tusschenbeide komt, mag Marais morgen al in den tuin. Gaat maar binnen!”

Over het bleeke gelaat van den patiënt ging een straal van vreugde.

De zuster wees naar een paar stoelen, die bij de open tuindeur stonden. En tante zette zich daar neer, terwijl zij met moederlijke teederheid de vruchten uit de tasch had gehaald, en op de tafel neergelegd.

„Alles voor jou, Neef — alles, hoor!”

„Ge zijt wel goed voor mij,” zei hij met een bewogen stem. „Ik weet werkelijk niet, waar ik het mee zal vergelden.”

„Kom, kom! Dat is niks — toe, Nellie! hier is een stoel.”

En Nellie zette zich naast haar.

„Hoe maakt het oom Jacob?” vroeg Marais.

„Heeltemaal druk met de negotie, Neef.”

„En ou-oom Izaac?”

„Baie ¹⁾ goed,” antwoordde tante, „behalve dat hij de laatste dagen een beetje onrustig is.”

„Hoe kom?” ²⁾

„Hij heeft de „Star” in handen gekregen. Je weet wel, het Jingoblad. En hij maakte uit den inhoud de gevolgtrekking, dat er stormweer op til is.”

„Hoe bedoelt ou-oom dat?”

„Wel, hij denkt, dat het nog op een botsing zal uitloopen

1) Zeer. 2) Hoe komt dat? Waarom?

tusschen de goudkoningen en het Boerengezag. Om je de waarheid te zeggen, is de toon van de „Star” de laatste dagen erg hatelijk geworden.”

„Dus u bent er ook niet gerust op, Tante?”

„Ek is er nie gerust op nie, maar vraag het aan Nellie — zij het meer verstand van die politiek as ek.”

„Ik ben maar een meisje,” zei Nellie.

„Maar je hebt toch een eigen meening?”

„Ik denk, dat ou-oom gelijk heeft.”

„Wat zegt oom Jacob er van?” vroeg Marais met levendige belangstelling.

„Oom Jacob is er gerust op; hij is aan dat oor stokdoof, als tante er hem over spreekt.”

„Hoe is 't met de leveranties?”

„Die zullen spoedig afgeloopen zijn,” meende Nellie. „Oom heeft er zijde bij gesponnen. En toch vertrouw ik dat zaakje niet. Gijs Neethling denkt er ook zoo over.”

Marais voelde iets pijnlijks opkomen. Het was weer de jaloezie. Hij had er tegen gestreden met alle macht en meende ze overwonnen te hebben. Met ontsteltenis nam hij waar, dat de zege nog niet was behaald.

Nellie had meer op het hart.

„Ik denk morgen met neef Gijs te vertrekken.”

Jan Marais keek haar met smartelijke teleurstelling aan.

„Ik meende, dat jij met Barend Erasmus terug zoudt keeren.”

„Het is de vraag, of Barend komt. Er kan elken dag wat gebeuren, de grond wordt vulkanisch. Bovendien heeft Gijs een Kaapsche kar, dat gaat er vlug overheen.”

Nellie verzekerde, dat ze nog gaarne een poosje was gebleven, maar Gijs wilde niet langer wachten, en tante Hendrina zou ook wel blij zijn, als zij terug was.

Het drietal zat nog een poosje met elkander te gezelschen, toen stond tante Jenneke op.

„Nou moet ons afscheid neem, Neef,” zei tante. Maar Jans smeekenden blik ziende, voegde zij er aan toe: „Nellie kan nog wel even blijf en ek hoop je gauw weer op te zoek, Jan — is dat goed?”

Zij wachtte geen antwoord af en ging reeds. Marais en Nellie waren nu alleen in de ziekenkamer, en het meisje schikte wat nader tot hem.

„Het spijt me, dat ik je niet meer kan opzoeken, Jan. En je moeder zal mij hard noodig hebben; Kafferhulp is maar halve hulp — jij weet het.”

„Ik weet er alles van,” zeide hij.

Het barstte als een rauwe kreet op uit zijn borst, maar dat was slechts voor een oogenblik. Toen was hij weer kalm.

Zij schikte nog nader bij hem. Als ze den arm uitstrekke, kon ze den stoel, waarin hij zat, bereiken.

„Wij moeten nog eens met elkander praten, Jan.”

„'t Is goed,” zeide hij met toonlooze stem; „ik luister.”

„Ik hoop nu weer spoedig thuis te zijn, bij je ouders.”

„Doe mijn hartelijken groet aan moeder.”

„En aan je vader?”

„Ook aan mijn vader.”

„En kan ik aan je vader zeggen, dat ge denkt terug te komen, zoo spoedig als ge hersteld zijt?”

Hij antwoordde niet, en keek met strakke oogen naar buiten.

„Het is een wonder Gods, dat jij nog leeft, Jan.”

„Dat is waar; ik erken het.”

„God kwam je daar tegen in de mijn.”

„Ik heb het bang gehad, Nellie. Het is om nooit te vergeten.”

„Snakt je ziel nog naar het goud?”

„Het is uit. God heeft mij van dat juk verlost.”

„Zoo heeft je vader gelijk gekregen — kan ik hem zeggen, dat ge op komst zijt? Of is de liefde voor je vader gestorven in je hart?”

„God weet, dat ik mijn vader liefheb,” zeide hij, „maar ik heb het aangehoord, toen hij zeide, hoe ik hem niet meer onder de oogen behoefde te komen.”

„Weet je wel, dat je vader zwaar geleden heeft onder het geval?”

„Is dat zoo?” vroeg hij met een moeden blik.

„Meer dan ge denkt.”

Marais antwoordde niet. En Nellie stond op. Het werd tijd om te vertrekken.

„Ik wil nu niet op een antwoord aandringen,” zeide zij, „maar ik heb nog iets anders op mijn hart.”

„Spreek vrij uit, Nellie!”

„Ik zou gaarne weten, aan welken kant gij staat, als de bom losbarst.”

„De bom?” vroeg hij haastig, „welke bom?”

„De botsing tusschen Boer en Brit.”

Er lag een stil verwijt in den blik, waarmede hij haar aanzag, toen zij deze vraag deed.

„Ik sta aan de rechte zijde,” was zijn bondig antwoord.

„Dus aan de zijde van President Kruger?”

„Natuurlijk — wat anders?”

De zuster trad binnen, en het meisje rees op van haar stoel.

„Thans moet ik afscheid nemen,” zei Nellie, hem de hand reikend, „tot ziens, Jan!”

„Zoo God wil!” was zijn antwoord.

Hij scheen nog iets te willen zeggen.

„Heb je nog iets te vragen?”

Toen zeide hij met een stem, alsof elk woord hem uit de keel moest worden gewrongen: „Goede reis, en doe ook mijn groet aan Gijs Neethling!”

„Ik zal 't overbrengen. 't Is een beetje jammer, dat hij de reis niet wilde uitstellen, maar hij zei, dat de bruiloft al over vier weken zou plaats hebben. En dat zal dan maar moeten gebeuren ook.”

De zuster had zich omgewend en stond op den drempel der tuindeur, met het gelaat naar den tuin.

Er lag een groote ontroering in Marais' oogen.

„Ik hoop, Nellie,” zeide hij, „dat Gijs goed voor je moge zijn al je huwelijksdagen.”

Met verbazing keek het meisje hem aan.

„Hoe bedoel je dat toch, Jan? Jij praat net, alsof Gijs mijn man wordt.”

„Is dat dan zoo niet?” vroeg hij met niet mindere verbazing.

„Gijs trouwt met een bloedeigen nicht van me, verder echter reikt de band niet.”

Sprakeloos zat de jonge Afrikaner in zijn stoel, maar in zijn oogen werd het licht. Deze oogenblikken waren voor hem een openbaring. En voor het meisje ook.

„Nellie, Nellie!” zeide hij met een roerende teederheid.

„Wees maar kalm, mijn jongen,” zeide ze, „zult ge kalm zijn? Wij zullen elkander veel te vertellen hebben — straks! Wag een bietjie — alles sal reg kom!”

Nu ging zij heen. Zij glimlachte, terwijl de tranen vloeiden over een gelaat, dat in jeugdige liefvalligheid door geen ander werd overtroffen. Zóó daalt de regen neer op het Zuid-Afrikaansche landschap, om de aarde te drenken, terwijl de zon door de wolken breekt....

De zuster reikte den patiënt de medicijn en verzette de stoelen. Toen ging zij heen, en Marais was alleen. Hij richtte zich op, en plaatste den stoel, waarop Nellie had gezeten, weer op dezelfde plek, waar hij zooeven had gestaan. Zijn oog vestigde zich op dien stoel; dáár had Nellie gezeten, en zijn geest verzonk in zoete toekomstdroomen.



HOOFDSTUK XXIII

Scherpe Woorden.

Marais was hersteld; bovendien had de rust hem goed gedaan; er was weer kleur op zijn wangen gekomen.

In de stille uren, die hij op zijn ziekenkamer had doorgebracht, was hij met zichzelf in 't reine gekomen. Was dit contract afgewerkt, dan zou hij geen nieuw karwei meer aannemen.

Zijn hart trok naar huis met sterke koorden, maar hoe zou de ontvangst zijn? Hij zuchtte, als hij daaraan dacht.

„Zoo, Baas, ben je daar weer?” zei Hammerstein. „Wel gelukgewenscht, man, met je herstel! Voel je niks meer in je knoken? Al 'tverkeerde radicaal er uit? Je hebt het door 't oog van een naald gehaald, hoor!”

Ze wandelden samen op naar de Kosmosterreinen, en het

moest wel zoo treffen, dat Slawski, de Pool, en Gil, de voor-
man, die van een anderen weg kwamen, hen juist ont-
moetten op den viersprong.

„Niets zeggen, Hammerstein!” zei de Afrikaner, maar de
Duitscher was niet van zins, zich daaraan te storen.

„Staat eens even stil,” riep hij; „hier is Marais, hij leeft
nog, zooals ge ziet. Moet je hem niet eens feliciteeren met
het herstel?”

Zoowel Slawski als Gil waren door Hammerstein overbluft.
Zij wendden zich tot Marais en wenschten hen geluk met
het herstel.

„Dank je!” zei hij kortaf.

Doch de Duitscher had er een toepassing op.

„Zie zoo,” zeide hij; „dat is dan toch het toppunt van alle
huichelarij, om eerst zijn best te doen, iemand van kant te
maken, en komt hij er weer boven op, hem geluk te wen-
schen met zijn herstel. Er zijn hier op Kosmos veel onge-
rechtigheden geschied, doch dit is het toppunt. Jij had
het wel sluw overlegd, mijnheer de opzichter, die over de
gezondheid der mijnwerkers moet waken, duivelsch slim,
maar God heeft er in geblazen?”

„Wat raas je toch?” barstte Slawski uit, „ben je dronken?”

Hammerstein keek hem met doordringende oogen aan.

„Ik zal je 't bewijs leveren, dat ik niet dronken ben. Gil
heeft de daad volbracht, maar zijn brein is te stomp, om
het plan uit te denken. Jij, Slawski, hebt het plan uitge-
dacht, en Gil voerde het uit. Hij is een moordenaar ge-
worden, maar door jou, Slawski. Jij bent de grootste moor-
denaar.”

Slawski was bleek geworden.

„Vuige lasteraar,” schreeuwde hij, „ik zal jou vinden!”

„Moet ik ook van kant worden gemaakt? Zeg het maar,
hoor!”

De voor niets terugdeinzende goudvelver kwam bij hem
boven. Hij sloeg de hand aan den dolk, dien hij steeds bij
zich droeg, en haalde hem uit den leeren koker. Het scherpe
lemmet fonkelde onheilspellend in 't licht der morgenzon.

„'t Is nu wel,” vermaande Marais.

„Jij bent vanmorgen te schaapachtig, Baas,” zeide hij, — „is er iets bijzonders met u gebeurd?”

„God heeft tot mijn ziel gesproken, mijn vriend.”

Hammerstein wist werkelijk niet, wat hij daarop zoo gauw moest antwoorden.

„Hoor eens hier,” zeide hij, „dat gaat me boven mijn vuurplek. ¹⁾ Maar geloof je dan ook niet, dat je beide moordenaren, waarvan Slawski de grootste is, hier voor je staan?”

„God zal een rechtvaardig vonnis vellen,” antwoordde Marais; „Hij weet alles.”

Hij sprak met een plechtig gebaar, en zijn oogen zagen Slawski en Gil bij beurte aan met een blik, die hen deed sidderen.

„Kom, Gil,” zei de Pool, wien de grond onder de voeten begon te branden, „het wordt tijd.”

Als een grimmige waakhond had Hammerstein hun bewegingen bespied. Nu wilden ze heengaan — zouden ze hem zoo ontsnappen?

„Ze zijn bang,” hoonde hij, „ze vreezen de waarheid.”

Toen draaide Gil zich om, en keerde zich tot den Duitscher.

„Ik ben niet bang — wat moet je van mij?”

„Ik wist wel, dat ge door de wol zijt geverfd,” hernam Hammerstein, „maar beantwoord me deze vraag eens: hoeveel boorholten zijn er ontploft?”

„Wanneer bedoel je?”

„Toen baas Marais dat.... ongeval kreeg.”

Gil trok de schouders op.

„Ik weet het niet meer, 't is al zoo lang geleden.”

„Nog geen drie weken is 't geleden.”

„Het doet er niet toe,” antwoordde Gil op norschen, afwijzenden toon; „ik weet het niet meer.”

„Gelukkig, dat ik het nog weet, en je geheugen kan opfrissen. Het waren twee-en-twintig boorholten, en de twee-en-twintigste weigerde.”

„Nu — wat zou dat dan?”

¹⁾ Brein.

„Ge wist, dat baas Marais de gewoonte heeft, de weigerende boorholten aanstonds na te zien.”

„Aanstonds? Dat zit nog.”

„Ik wachtte hoogstens vijf minuten,” wierp Marais er tusschen in.

„Hoogstens vijf minuten — heb je 't verstaan, Gil?” hernam Hammerstein. „Nu zal ik je zeggen, hoe 't gegaan is. Gij hadt de twee-en-twintigste lont afgesneden, daarom weigerde ze. Toen hebt gij de lont weer aangestoken, om baas Marais te vermoorden.”

Hammerstein maakte een breed gebaar met zijn handen.

„Die zaak is heel eenvoudig,” ging hij voort, „de opzichter Slawski zal dat ook wel vinden.”

De Pool deed een stap vooruit.

„Als het zoo eenvoudig is,” zeide hij met schorre stem, „waarom geef jij het dan niet aan?”

„Omdat ik geen getuigen heb.”

Slawski lachte schamper.

„Daar komt de aap uit de mouw. Geen getuigen! Alles uit den duim gezogen! Heb ik niet gezegd, dat alles vuige laster is? Nu heb ik echter geen gelogen, maar echt nieuws: Marais komt niet meer op 't werk; 't is uit.”

„Wat blief?” vroeg Marais met groote verwondering; „kom ik niet meer op 't werk? Wie zou dat keeren?”

„De Directie!” sarde de Pool.

„Wat heb ik dan misdaan?”

„Jij hebt het Reglement overtreden.”

Het was een punt, waarover Marais niet eens had nagedacht, en nu werd het hem zoo rauwelings voor de voeten geworpen.

Maar Hammerstein zei: „Dat is bocht, altemaal bocht! Wacht een beetje, schelmen, en ik zal jullie meer vertellen.”

„Nieuwe laster zeker? Wij hebben er geen tijd voor — kom, Gil!”

„Daar gaan de moordenaren!” riep Hammerstein met grimigen nadruk.

Hij balde de vuist en schreeuwde hen achterna: „Ik zal

jullie aan den schandpaal nagelen, gemeene vagebonden!"

Doch Marais schudde het hoofd.

„Je moet kalmeeren, mijn vriend. Ge meent het goed; jij bent een trouwe kerel, maar God zal deze zaak in orde brengen — hoe is de gezindheid onder de mijnwerkers?"

„Ik heb ze bewerkt," antwoordde Hammerstein met een triomfantelijk gebaar, „en het getij is gekenterd. Ge hebt den stroom nu mee — dat verzeker ik je. Dat heb ik hem nu eens geleverd, ik Dietrich Hammerstein, geboortig uit Ulm in Wurtemberg."

Ze bereikten de bureau's der Kosmos; Hammerstein ging naar zijn werk, maar Marais had zich aan te melden aan het bureau van den mijnkapitein. Hij stond daar in de groote hal, het middelpunt van een spinneweb van gangen, en deze gangen voerden als draden in verschillende richtingen. Alle kantoordeuren stonden open, want het was, ofschoon het nog morgen was, reeds warm, en de open deuren gaven eenigen tocht.

Marais hoorde verwarde stemmen. Boeken werden verlegd, voetstappen weerklonken; daar tusschen door het vluge getik der typisten; dat alles hoorde Marais.

Hij behoefde zich niet te oriënteeren, want hij was hier goed bekend, en hij zou zich juist naar het bureau van den mijnkapitein begeven, toen Johnson, een der klerken, hem in de gang tegemoet kwam. Marais herkende hem direct aan zijn blond, krullend haar.

Johnson drukte hem vriendelijk de hand.

„Je hebt een ongeval gehad, niet waar? Gelukkig, dat het zoo is afgeloopen, 't had erger kunnen zijn. Wien moet je hebben?"

„Den mijnkapitein Harrison."

„O, dan weet je den weg. Zeg, dat wordt hommeles in de stad."

„Hoe zoo?"

„Vanavond zal Lionel Philips een rede houden in 't openbaar, ter plechtige opening van het nieuwe gebouw der Kamer van Mijnen van den Witwatersrand, en de „Star" heeft al vast een vuurwerk afgestoken. Dat belooft wat, man!"

Marais ontstelde er van. Hij had in geen veertien dagen een krant in de hand gehad, en wist slechts hetgeen tante Jenneke hem bij haar tijdelijk bezoek had medegedeeld.

„Wat zeg jij er van?” vroeg Marais, terwijl het bloed hem naar de wangen steeg.

„Ronduit gezegd, ik houd er niet van, om politiek en goudkwarts door elkaar te mengen.”

„Goed gesproken!” hernam Marais met klem. „Dat is tenminste weer een rechtschapen Engelschman.”

„Ze zijn er nog bij hoopen, Marais,” antwoordde de klerk met een glimlach.

„Als ze maar niet misleid werden door een giftige pers.”

„Ik weet het. Ons volk wordt bedrogen door een pers, die de volksziel vergiftigt.”

Johnson lachte niet meer. De bitterheid sprak uit zijn woorden en nog sterker uit zijn gebaren.

„Tot ziens, Marais.”

En hij ging heen, met snellen pas.

De deur van het kapiteinsbureau stond open, evenals de andere. En Marais trad binnen.

Er bevond zich een jonge boekhouder.

„Wien moet u hebben?”

„Den mijnkapitein Harrison.”

De boekhouder keek den spreker oplettend aan.

„Is u de aannemer Marais?”

„Dat is juist.”

„Mijnheer Harrison is om gezondheidsredenen vertrokken.”

Het was geen geringe teleurstelling voor Marais.

„Is hij ziek?”

„Hij is aangetast door een mijnziekte. Hij had het nog al erg te pakken, en is naar Durban gereisd. De dokter beveert, dat de zeelucht het beste voor hem is.”

„Wie is zijn plaatsvervanger?”

„Mijnheer Kinley.”

„Nooit van gehoord.”

„Hij komt van de Turffonteinmijn.”

„Dan zal ik even op hem wachten — zou 't lang duren?”

„Hij is naar het bureau van den inspecteur.”

„Ach zoo.”

„En u wordt er nu ook verwacht.”

„Waarvoor?”

„Wegens het ongeval, dat u hebt gehad. De inspecteur heeft het te onderzoeken — wilt u mij maar volgen?”

Zoo volgde Marais den boekhouder dan naar het bureau van den inspecteur.

Ze gingen de lange gang uit, en bereikten dan een kortere dwarsgang. Halverwege van deze dwarsgang was het bewuste bureau.

„Hier moet u zijn.”



HOOFDSTUK XXIV

Het Verhoor.

Marais stapte binnen. Het was een tamelijk groot, langwerpige vierkant vertrek. Hij voelde zich onaangenaam verast, dat de Pool en Gil er ook aanwezig waren. Beiden stonden zacht met elkander te praten.

Aan de tafel zat de secretaris van den inspecteur, bezig enkele paperassen goed te schikken, terwijl de inspecteur bij het venster stond. Marais kende hem wel van aanzien, maar gesproken had hij den ambtenaar nog nooit. Het was een scherp, mager gelaat, dat sprekend uitkwam tegen het heldere, klare daglicht, dat door het open raam naar binnenviel.

Naast den inspecteur stond een onbekende man met sympathieke oogen. Marais begreep, dat het Kinley was, de plaatsvervanger van Harrison.

De inspecteur wendde zich met een vlugge beweging tot den pas binnengekomene, hem met een snellen blik opnemend.

„Is u Marais, Jan Marais?”

„Om u te dienen, inspecteur.”

„Wij hebben reeds op u gewacht.”

Het klonk niet onvriendelijk, maar er lag toch een beslister wenk in, dat de inspecteur niet gaarne wachtte. Hij had het trouwens druk; het was een gejaagd leven, dat hij voerde, en werd het werk, dat hij verrichtte, niet zoo royaal betaald, dan zou hij er niet zijn gebleven. Hij was de derde inspecteur, twee waren er reeds door Kosmos versleten, zooals men dat noemde.

„Laten we aanstonds beginnen,” zeide hij op gebiedenden toon.

Hij zette zich aan 't midden van de vierkante tafel, en noodigde de anderen met een handgebaar uit, zijn voorbeeld te volgen.

„Wij hebben het treurig ongeval, waarvan de heer Jan Marais bijna het slachtoffer was geworden, te onderzoeken. Het had plaats op Vrijdag 1 November — doe uw rapport, meneer Slawski! Ik geef u in overweging, zoo kort en beknopt mogelijk te zijn. Geen onnoodige omhaal van woorden. We willen opschieten; ik heb nog zooveel te doen. De andere heeren gelieven dat ook te bedenken — rapporteer nu, meneer Slawski!”

De Pool stond op, en deed zijn rapport.

„Hoe laat had het ongeluk plaats?”

„In den namiddag, inspecteur.”

„Dat weet ik wel. Ik bedoel hoe laat.”

„Ik vermoed ongeveer vier uur.”

„Kan u 't niet precies zeggen?”

„Misschien kwart vóór vier, doch het blijven vermoedens.”

De inspecteur keek zijn secretaris aan.

„Heeft u 't genoteerd? Vermoedelijk kwart vóór vier.”

De secretaris knikte met het hoofd, en Slawski vervolgde zijn rapport.

„Ik stond bij den toegang van de mijnschacht zooals gewoonlijk, om de ploeg mijnwerkers, die met de lift boven kwamen, te tellen. Gil stapte uit de lift en zei mij, dat Marais nog beneden moest zijn. Ik verwonderde mij, en dachtte, dat er iets niet in den haak was. Maar ik herinnerde mij tevens, dat Marais wel eens langer achterbleef, en daarom wachtte ik nog, in de hoop, dat Marais nog wel boven zou komen.”

Marais kon zich niet meer bedwingen; het onstuimige bloed begon weer te gisten in zijn aderen. Hij sprong over-eind.

„Inspecteur!” riep hij.

De inspecteur maakte een kort gebaar met de hand.

Toen zette Marais zich weer neer.

„Ten slotte,” ging Slawski voort, „dorst ik het niet langer af te wachten en waarschuwde de reddingsbrigade. Zal ik de bevindingen van de brigade ook mededeelen?”

„Niet noodig; ik heb den chef der brigade reeds gesproken.”

De inspecteur keek den Pool aan met een strengen, uitvorschenden blik.

„Waarom schrijft u het ongeval toe?”

„Zoover ik de manier van werken van Marais ken, schrijf ik het ongeval toe aan een vertraagde ontploffing! Alle lonten werken niet even snel.”

„Hoe komt dat?”

„Het zit in de kwaliteit.”

„Ik dacht, dat op Kosmos eerste kwaliteit voorhanden is.”

„Maar ook mindere kwaliteit, en een vergissing is dan wel mogelijk. Alles moet vlug geschieden.”

Weer wilde Marais opspringen, maar hij voelde een zachten druk aan zijn arm. Het was een waarschuwing van Kinley, die naast hem zat. Toen bekoelde zijn bloed, en hij bleef zitten.

De inspecteur wendde zich tot zijn secretaris.

„Heeft u daar het reglement?”

De secretaris reikte het over, en de inspecteur bladerde er in. Toen zette hij den vinger bij een bepaald artikel. Marais zag het wel, en een onrustig gevoel kwam bij hem boven. Hij dacht aan Slawki's bewering, dat het reglement hem den verderen toegang tot de Kosmosmijnen zou versperren. Hij wilde er wel niet blijven, maar toch het contract afwerken, en dan als een vrij man, met een blank paspoort, Kosmos verlaten.

De inspecteur schraapte de keel; toen begon hij weer te vragen.

„Het reglement verbiedt, de ontplofte boorholten binnen een half uur na de ontploffingen te naderen — heeft de heer Marais zich daaraan gehouden, zoover u weet?”

De vraag was weer tot Slawski gericht, en deze speelde zijn rol met meesterlijk beleid.

„Marais werkt op contract, inspecteur, en zulke aannemers zijn gemeenlijk haastig.”

De inspecteur trommelde met de vingers ongeduldig op de tafel.

„U bedoelt, dat hij het reglement heeft overtreden? Dat hij binnen het half uur naar de ontplofte boorholten ging?”

„Dat bedoel ik, inspecteur.”

„Ik deed het na vijf minuten,” riep Marais er tusschen in.

„Daarmee velt u uw eigen vonnis,” hernam de inspecteur, den spreker met groote verwondering aankijkend.

Zoo iets was hem in zijn praktijk nog nóóit voorgekomen.

„Ik zeg dit,” vervolgde Marais, „omdat het u en mij om de waarheid te doen is. Ik hoop, dat de waarheid zal zegenieren.”

De inspecteur, die streng op een geregelden gang bij het onderzoek zag, was geërgerd, omdat Marais zich weer voorbarig in het onderhoud had gemengd. Aan den anderen kant was hij aangenaam verrast, en hij wilde het dezen keer door de vingers zien.

Hij wendde zich weer tot Slawski.

„De aannemers kennen het reglement of behooren het tenminste te kennen. Voorts heeft u als opzichter er den heer Marais van in kennis gesteld?”

„Herhaalde malen.”

„'t Is onwaar — nóóit!” riep Marais.

„Ik moet u ernstig verzoeken, u te beheerschen,” zei de inspecteur. „Bovendien behoort u het reglement te kennen; onwetendheid zou u niet verontschuldigen.”

Marais boog het hoofd; de inspecteur had gelijk. Met een gebaar gaf de ambtenaar te kennen, dat Slawski kon gaan zitten.

„Meneer Gil — u bent voorman?”

„Jawel, inspecteur.”

„U zorgdet voor het aansteken der lonten?”

„Het behoorde tot mijn taak.”

„Vertel me nu eens, wat heeft er plaats gehad! Denk er om, dat ik van u kan vergen, het gesprokene met een eed te bevestigen.”

Gil miste de zekerheid van optreden, die Slawski's houding kenmerkte.

„Ge behoeft den heer Slawski niet aan te kijken. Spreek de waarheid — daarmee komt een mensch het verste!”
Toen deed Gil zijn rapport.

„Was er iets, dat u opviel?”

„Het scheen mij toe, dat baas Marais verward was, en dat er een gaping was in zijn geheugen.”

Marais keek met groote bevreemding op, maar hij voelde weer den zachten druk van Kinley's hand. Het was opmerkelijk: deze beide menschen trokken elkander aan, zonder elkander ooit ontmoet te hebben. Het was die geheime, onwillekeurige sympathie, welker spoor niet te ontdekken is.

„Waaruit leiddet u dat af?”

„Dat baas Marais twee keeren naar slagdopjes vroeg, en mij twee keeren vroeg, hoeveel boorholten er moesten ontploffen.”

De inspecteur keek den voorman aan met een scherpen blik.

„Bedoelt u, dat de heer Marais te veel alcohol had gedronken?”

„Ik weet het niet.”

De inspecteur keek in een notitieboekje, dat voor hem lag.

„Hooftet u de boorholten ontploffen?”

„Er waren er twee-en-twintig, en ik telde een-en-twintig ontploffingen.”

„Wist u, dat er één mankeerde?”

„Jawel, inspecteur.”

„Gingt u niet terug, om naar de geweigerde ontploffing te kijken?”

„Dat was het werk van den baas.”

„Zaagt u den heer Marais niet naar beneden gaan?”

„Nee, inspecteur. Daarop wachtte ik nooit.”

„Vermoeddet u, dat de heer Marais 't zou onderzoeken?”

„Zonder twijfel.”

„Gingt u direct naar boven met de lift?”

„Niet aanstonds. Ik had in een galerij nog wat te beredderen.”

De secretaris noteerde, en de inspecteur luisterde met aandacht.

„Heeft u de ontploffing gehoord, waarvan de heer Marais bijna het slachtoffer was geworden?”

Gil begon sneller en zekerder te spreken.

„Ik hoorde wel een ontploffing, maar in tal van mijn-gangen hadden nog ontploffingen plaats. Het is moeilijk, om dan de juiste plek aan te wijzen. Ik hoorde snel achter elkander drie ontploffingen.”

Nu was Marais aan de beurt.

„Een koel hoofd,” fluisterde Kinley hem in 't oor.

Hij zuchtte. Hier stond hij tegenover een moordenaars-complot, en hij was onmachtig, er tegen op te tornen. Een hogere Macht was noodig, om dezen noodlottigen strik te breken. Maar toch zou hij spreken, want hij had de waarheid aan zijn zijde.

Hij deed zijn rapport, en herinnerde er aan, hoe hij tweemaal om slagdopjes had gevraagd.

„Gil bracht telkens afgekeurde slagdopjes mee, en de lonten waren menigmaal van de slechtste kwaliteit. Gil zocht de slechtste uit. Ik had met sabotage te worstelen, en telkens werd een werktuig gemist. Deugdelijke werktuigen werden gewisseld tegen slechtere; het was een onzichtbare hand, die mij bedreigde, en die ik toch niet grijpen kon.”

„Moet ik dat alles noteeren?” vroeg de secretaris.

„Alles,” zei de inspecteur, „niets vergeten!”

Marais vertelde alles van het laatste uur af in de mijn, totdat hij zijn bewustzijn verloor. Doch de inspanning van het strakke luisteren begon den inspecteur blijkbaar te vermoeien. Hij keek op zijn horloge.

„Is u uitgesproken, Marais?”

„Ik zal 't kort maken, inspecteur, niet ter wille van mij, maar ter wille der gerechtigheid heb ik een zware aanklacht. Zoo beschuldig ik dan Gil den voorman, die hier zit, dat hij de brandende lont afsneed, zoodat ze de twee-entwintigste boorholte niet kon bereiken, en dat hij later de lont weer heeft aangestoken, om mij in den dood te jagen. Doch hij is slechts een traag denkend werktuig van dezen anderen man, den opzichter Slawski. Ik beschuldig Slawski van een moordaanslag op mijn persoon; de zedelijke verantwoordelijkheid rust op hem, en Gil heeft het moordplan uitgevoerd.”

Marais stond rechtop; zijn oogen flickerden; het was het Hollandsch-Afrikaansche bloed.

De secretaris had de pen neergelegd; aller oogen waren op Marais gericht; en er volgde een lange pauze, waarin slechts het getik der wandklok en het fluiten van een vogel in het hoog geboomte werd gehoord.

Toen verbrak de inspecteur de stilte.

„Bedenk, wat u zegt!”

„Ik heb het bedacht. Ik meende, dat het hier de plaats was, mijn conscientie te onlasten; daarom spreek ik.”

Gil zat daar, als van den donder getroffen; zijn handen speelden zenuwachtig met een stuk papier, dat voor hem lag. Slawki's gelaat toonde de gewone korte, hooghartige houding.

De inspecteur nam het woord.

„Deze beschuldiging is van een ingrijpenden en vreeselijken aard; het is een crimineele kwestie, die voor het Gerechtshof thuisbehoort. U zult natuurlijk uw ontzettende beschuldiging door getuigen hebben te staven — heeft u dat bedacht?”

„Ik heb het bedacht.”

„En als u die getuigen niet kunt vinden, dan kunnen de beschuldigten u wegens laster vervolgen.”

„Wat wij stellig zullen doen,” riep de Pool met een voorhoofd als een keisteen; „het is heel gemakkelijk, iemands goeden naam door het slijk te sleuren, maar er zijn nog rechters, die mijn goeden naam zullen verdedigen.”

Marais voelde weer den zachten druk op zijn arm, maar hij was niet in staat, zijn onstuimig bloed in te toomen.

„Jouw goeden naam?” riep hij met bittere verachting. „Jij laat zwarte en blanke meiden uit de schunnigste hoeken komen in den nacht. Zij belagen de eer der gouddelvers; het zijn gemeene nachtvinders; zij maken onze logieshuizen onveilig. Ze kloppen in den nacht aan onze deuren, die verworpelingen der maatschappij, en jij krijgt een aandeel in de winst.”

Zijn wangen gloeiden, en zijn oogleden trilden.

De inspecteur sloeg met de vuist op de tafel.

„Heeft u getuigen?”

„Twintig voor één.”

„Dan is de toestand hier wel rot — heeft u er iets op te antwoorden, meneer Slawski?”

„De vent is ontoerekenbaar, inspecteur.”

„We zullen 't onderzoeken — heeft u alles genoteerd, secretaris? Ik zal de schuldigen niet sparen; daarop kunnen ze rekenen. Ik zal ongenadig optreden.”

Weer was er stilte....

Toen begon de inspecteur op drogen, zakelijken toon: „Ik constateer, meneer Marais, dat u het reglement hebt overtreden.”

„Negentig procent doet het, inspecteur.”

„Dat is geen verontschuldiging.”

„Ik erken het.”

„Dan zijn we 't daarover eens — heeft meneer Kinley nog iets te zeggen in deze zaak?”

„Ik sprak den heer Harrison er over.”

De inspecteur maakte een afwijzend gebaar met de hand.

„Hij was bij de ramp niet tegenwoordig, en zal ons niet wijzer maken.”

„Ik meen, dat zijn getuigenis omtrent den heer Marais eenige beteekenis kan hebben.”

De inspecteur dacht na.

„Uw opmerking is juist; wat zei de heer Harrison dan? 't Is jammer, dat u 't niet op schrift hebt.”

„Ik heb het op schrift, inspecteur.”

„Ah zoo — dat verandert,” zei de inspecteur verrast; „wees zoo goed, het getuigenis mij over te reiken!”

Marais keek den kapitein aan. Nu wist hij zeker, in Kinley een medestander te hebben gevonden.

De inspecteur nam het schrift en hij las:

„Ik, Edward Harrison, mijnkapitein van de Maatschappij tot exploitatie van goudmijnen Kosmos, wegens ziekteverlof afwezig, verklaar, dat de Hollandsche Afrikaner Jan Marais, geboortig van Vierhoek, Zuid-Afrikaansche Republiek, een man is met een degelijke vakkennis, theoretisch nog niet geheel op de hoogte, maar praktisch een onzer beste krachten.

„Voorts verklaar ik, dat hij mij nog op den Vrijdagmorgen, toen in den namiddag het ongeluk plaats had, klaagde over hinderlijke geheime tegenwerking. Ik schreef het toe aan zijn sympathieën voor het regeeringsbeleid van President Kruger, en raadde hem aan, een andere Maatschappij op te zoeken.

„Ik heb hem vele maanden gekend; hij is een man met een ongerept karakter, en ik heb nooit een leugen bij hem gevonden. Ik ben te allen tijde bereid, deze verklaring met een eed te bevestigen.”

Dan volgden onderteekening en datum.

Kinley keek Marais aan. De oogen van den Afrikaner waren vochtig.

De inspecteur nam weer het woord.

„Meneer Kinley, mag ik dit getuigschrift voor mijn secretaris hebben?”

„Zooals u verkiest, inspecteur.”

Toen wendde de inspecteur zich weer tot Marais in zijn zakelijksten toon.

„Het staat vast, dat u het reglement hebt overtreden.”

„Het is de waarheid, inspecteur.”

„Er gingen geen menschenlevens bij verloren.”

„Het mijne werd op de ernstigste wijze bedreigd.”

„Uw eigen schuld.”

„De schuld van Slawski en van Gil, inspecteur.”

„Dat is een zaak voor de Rechtbank. Ik sta op het stand-

punt, dat het ongeluk zou voorkomen zijn, indien u zich hadt gehouden aan het reglement."

Marais had er veel op aan te merken, maar hij voelde weer den zachten druk op zijn arm, en zijn bloed was kalm geworden. Daarom zweeg hij.

„Zonder twijfel," ging de inspecteur voort met verheffing van stem, „zult u als een verstandig man in de toekomst voorzichtiger optreden. Het was voor u een harde les, die u zult ter harte nemen, en uit respect voor den heer Harrison, die een gentleman is, zal ik de Directie adviseeren, u zonder eenig voorbehoud in uw functies te herstellen."

* * *

Het onderhoud was afgelopen, en buiten de centraal-hal gekomen, tikte Kinley den Afrikaner op den schouder.

„Ik feliciteer u met den afloop, hoor. Als de inspecteur adviseert, dan is de zaak gezond. Ik denk, dat u binnen een paar dagen weer aan 't werk zijt."

„Laat ik u de hand geven," zeide Marais; „ik ben u grooten dank verschuldigd."

Kinley glimlachte.

„U zoudt in mijn geval niet anders hebben gehandeld."

Maar toen betrok zijn gelaat.

„U had die beschuldigingen binnen moeten houden, Marais."

„Over die vuile deernen?"

„Dat bedoel ik niet, maar die beschuldiging van moord. De inspecteur zeide, dat er getuigen moesten zijn, en dat voorspelt niet veel goeds. Wil ik u voor het vervolg eens een goeden raad geven? Hooren, zien en zwijgen!"

„Volgt u dien raad altijd op?"

„Ik niet, maar toch is het een praktische raad. Er is een geheime samenzwering tegen u; dat heb ik al begrepen."

„Hammerstein zei mij, dat er een kentering is onder de blanke gouddelvers te mijnen gunste."

„Hammerstein? Ik ken hem niet, maar het zal wel een gevoelsmensch zijn, zooals de meeste gouddelvers. In spijt van hun ruwheid zijn 't gevoelsmensen. Dat klinkt tegenstrijdig, maar 't is toch zoo. Deze menschen veranderen als

een blad aan den boom. Hammerstein zal ze hebben bewerkt 't ging gemakkelijk; het droevige lot van een goudvelver bedreigt allen. Maar nu Marais is hersteld, houdt het medelijden op, en Slawski heeft weer een mooie kans. Je moet maar eens in de oogen kijken van dien man, dan heb je al genoeg. Ge zeilt te scherp bij den wind, en het slot kar zijn, dat ge als een lasteraar de kast indraait."

„Ik heb Harrison's getuigenis," meende Marais.

„Hij is weg."

„Maar komt terug."

„Ik hoop het, doch ik vrees; hij is er slecht aan toe. Ik sprak dezen morgen den dokter. Hij zei mij, dat Harrison ir het allergunstigste geval toch niet meer in de goudmijnen zal mogen werkzaam zijn. Wij verslijten hier gauw, Marais."

„Dat doen we ook."

„En over drie maanden is Harrison's naam vergeten. Het is een snel vlietende stroom."

Marais maakte een krachtige armbeweging.

„Ik dacht," zeide hij niet zonder bitterheid, „dat het hier een stilstaande, stinkende poel was, vol ongerechtigheid."

De waarnemende mijnkapitein glimlachte zacht.

„Dat is óók waar, wanneer men de zaak van een anderen kant beschouwt. Enfin — wij praten er later wel eens over. Ik moet dezen kant op — tot ziens, Marais!"

„Tot ziens, kapitein!"

Marais staarde op de hooge gevaarten der mijn, zich in de klare lucht uitstrekkend als de leden van een reusachtig monster van vóór den Zondvloed. Hij behoorde tot dit monster; hij maakte er een klein, nietig deel van uit. Hij zag de zenuwen en aderen, die aan de verste leden voedsel en kracht deden toekomen.

Het gelaat van den jongen Afrikaner versomberde, toer hij die getimmerten beschouwde.

Het was een ongevoelig, onverschillig monster; het lachte om een menschenleven. De slavernij was afgeschaft, om daar, onder de aarde, weer haar opstanding te vieren. Er was geen verweer tegen; de wil van den eenling werd gebroken als een grashalm onder den voet van den olifant.

Het massale, het geweldige was de fout dezer mijn. Men kon het hoofd niet bereiken en strandde bij den inspecteur.

Marais had er den mijndokter over gesproken de enkele malen, dat deze hem een bezoek had gebracht.

De dokter was een fatalist; zoo'n soort stoïcynsche man der noodlotsleer uit de oude wereld van Griekenland.

„Neem, zooals 't komt,” zei hij, „en breek er je hoofd niet mee!”

De dokter kon dat. Zijn bloed liep traag, en slechts bij buitengewone voorvallen, zooals bij die onverwachte ontploffing, begon het vroegere vuur weer te gloren.

Met Harrison stond het anders. Deze man onderscheidde; zijn blik keek scherp, en zijn hersenen werkten krachtig. Hij was een man van een vlug begrip. Hij vocht tegen het verkeerde en zou 't niet licht opgeven, maar het stond te vreezen, dat het getuigschrift, hetwelk hij ten gunste van Marais had opgesteld, zijn zwanenzang was geweest. De mijnziekte! Het giftige stof had hij ingezogen in de duistere mijnen, die geest en lichaam slopen.

Zie, dat was de fout der exploitatie — er waren te veel bazen. Men telde ploegbazen, voormannen, mijnkapiteins, bedrijfsleiders in de verschillende sekties, algemeene bedrijfsleiders, aannemers, adviseerende ingenieurs, inspecteurs der eerste, tweede en derde klasse, groep-directeuren, algemeene directeuren.

Dan was men er nog niet eens. Het was een wereld op zichzelf, en er was geen kans, om door te dringen tot het hoogste ressort. De man, die als Directeur-generaal in duizelingwekkende hoogte zetelde, was even ongenaakbaar als de vroegere Keizers van China in hun geelzijden mantels.

Deze wereld van beambten vormde een leger; het was het zuivere militarisme, maar zonder de vlag, die de militairen bezielt. Het was een reuzentoren: plomp en sterk en geweldig, maar zonder de spits, die naar boven wijst. Het was het Kapitalisme, de stad van Kain....

Toen echter verhelderde Marais' gelaat.

„Er komt een eind aan,” fluisterde hij; „als het contract is afgelopen, dan ben ik een vrij man!”

HOOFDSTUK XXV

Jingolucht.

Lionel Philips had het op dezen dag, toen Marais door den inspecteur in verhoor was genomen, druk gehad. Er was iets grootsch op til; het nieuwe gebouw der Witwatersrand „Kamer van Mijnen” zou worden geopend.

Philips scheen op dezen dag overal te zijn. Hij vertoonde zich als een koning op de straat, en hij glimlachte — dat was een goed teeken....

Hij kon norsche buien hebben — wie heeft ze niet? Maar heden glimlachte de machtige man, en Johannesburg glimlachte daarom ook.

Hij had voor iedereen een vriendelijk woord. Hij groette de schoenpoetsers op de markt, liet zijn glimmende bottines nog een extra beurt geven, en stopte den gelukkigen schoenpoetser een goudstuk in de hand.

Hij smeed met het geld dezen dag; hij was een der goudkoningen, en versloeg al zijn collega's op dezen dag door zijn milde hand.

In de grootste winkels, met reusachtige spiegellazen, waar hij binnentrad, bogen de bedienden als knipmessen voor hem, en de eigenaars achtten zich gelukkig, dat hij bij hen binnentrad. Men fluisterde elkander in 't oor, dat hij den boezemvriend was van Cecil Rhodes, den machtigen man te Kaapstad, en dat een der hoogste ridderorden van het Groot-Brittannische wereldrijk voor hem was bestemd op den aanstaanden verjaardag van Koningin Victoria.

Hij sprak op dezen dag anders dan gewoonlijk. Hij sprak in raadselen, maar zóóveel was er toch uit te begrijpen, dat er dezen avond iets bijzonders zou plaats hebben.

Men zag hem arm in arm met kolonel Charles Rhodes door een der pas aangelegde parken wandelen. Ze spraken druk, met levendige gebaren, en een der parkwachters, die hen tegenkwam, had gezien, hoe de oogen van den strijdbaren kolonel hadden gefonkeld, alsof hij kruit rook.

Doch de feestrede, die Philips dezen avond zou houden, kon toch niet in kruitdampen zijn gehuld. Was de opening van het grootsche gebouw niet een symbool des vredes? Klapwiekte de duif met den oljftak niet boven het dak van het gebouw?

De stad was vol geruchten. Er werd beweerd, dat de groote verrassing van dezen avond de komst van Cecil Rhodes zou zijn, en hij zou met een lauwerkrans worden gekroond, omdat hij zooveel goeds had tot stand gebracht voor Zuid-Afrika.

Venter, die hedenavond politiedienst zou hebben, wipte even bij oom Jacob in. Oom zat op zijn gemak in de woonkamer, voor de tafel, met de „Star” vóór zich.

„Hoe gaat het, oom Jacob?” vroeg Venter, een stoel nemend.

De winkelier lachte.

„Niets te doen vandaag, Venter; het zout in de pap nog niet verdiend.”

„’t Zout is al lang verdiend,” meende de politieagent lachend, „en de pap er bij.”

„Jij zegt het, Venter.”

En dit zeggend, knipoogde de winkelier tegen tante Jenneke, die ijverig aan het mazen was, en zich in haar huishoudelijke vlijt een voorbeeld betoonde voor zoo menige tragere Afrikaansche vrouw.

„De leveranties hebben oom Jacob geen windeieren gelegd.”

„Hoe bedoel je dat, Venter?”

„Zooals ik het zeg. En Philips heeft u prompt betaald?”

„Dr. Wolff beredert die zaak, Venter.”

Oom Jacob had gelijk. De goudkoningen met Philips voorop, hadden een fonds gesticht, terwijl Dr. Wolff daaruit putte, om de halteplekken en winkels van den befaamden omnibusdienst Johannesburg—Mafeking van de noodige voorraden te voorzien.

Oom Jacob wilde op dit punt echter maar liever niet ingaan. Hij zelf was een keer geschokt geworden in zijn overtuiging, dat deze omnibusdienst zuiver op de graat zou

zijn, doch hij was op dit punt weer geheel gerustgesteld. De omnibussen waren reeds in de maak — te Birmingham. Te bespottelijker vond hij het dan ook, dat sommige heethoofden onder de Transvaalsche Boeren hardnekkig begonnen te beweren, dat die geheele omnibusdienst-onderneming een vuil ei was.

Misschien wilde buurman Venter dien kant ook wel uit, maar oom Jacob zou hem geen kans geven.

„Ik wist het al, maar lees het nu ten overvloede in de „Star,” dat de heer Philips hedenavond een feestrede zal houden bij de opening der Kamer van Mijnen,” zeide hij zoo langs zijn neus heen.

De politiemannam het blad ter hand en keek er in.

„Waar staat het?” vroeg hij.

Oom Jacob zette de bril op, om de kolom te zoeken, waar het stond. Hij hield den vinger bij een groot, vet gedrukt opschrift.

„Hier is het, Venter.”

Toen las de politieagent het bericht.

„’t Belooft heel wat, oom Jacob — gaat u er heen?”

Er kwam een triomfantelijke glans in de grijze oogen van den winkelier.

„Moeder,” zeide hij, „laat de toegangskaart eens zien!”

Tante Jenneke schoof de la der tafel open, en haalde er een witte enveloppe uit. Een toegangskaart zat er in. „Voor Mijnheer en Mevrouw Jacob van Vuren” stond er op.

Voor allebei!

„Ik meende, dat vrouwen van zulke vergaderingen zijn buitengesloten,” meende oom Jacob, „maar hoe dan ook, moeder mag mee. Het staat er duidelijk: zwart op wit.”

Venter knikte bevestigend met het hoofd.

„Voor deze vergadering is een uitzondering gemaakt,” zeide hij. „Dames worden ook uitgenoodigd. Dr. Jameson moet het Philips in ’toor hebben gefluisterd, om ’t zoo aan te leggen. Nog zoo dom niet!”

Tante Jenneke maakte intusschen een verdrietig gebaar.

„Ik ben er eigenlijk niets op gesteld,” zeide zij. „Dat is de grondige waarheid. ’t Is allemaal rijkdom en grootheid, dat

er heen zal stroomen — ons het er niks te maak nie.”

„Kom, kom,” antwoordde oom Jacob, „nie soo somber nie; ons soek een gezellig hoekie uit, en dan luister ons maar.”

„Er zal heel wat te luisteren zijn,” meende Venter op langzamen toon, de „Star” met een minachtend gebaar weer neerleggend.

„Hoor je dat, moeder? Venter zegt het ook. Ken je het programma van den avond, Venter? Ik hoor, dat een beroemde zangeres uit Londen zal zingen.”

„Dat is zoo. Zij is met den jongsten mailtrein aangekomen. Maar dat bedoel ik niet.”

„Er zullen ook voordrachten worden gehouden van de reciteerclub „Waarheid en Vrede.””

„Hoe weet u dat, oom Jacob?”

„De bediende van Dr. Wolff, die ons het toegangsbewijs bracht, vertelde het mij. Een gezellige man — heb jij hem een footje gegeven, moeder?”

„Omdat jij het zeidet. Anders zou ik 't niet hebben gedaan. We zijn geen menschen, om footjes te geven, dat moeten we maar overlaten aan de groote Hansen, die hier het orgel trappen.”

Tante Jenneke was vandaag maar slecht in haar humeur, wat haar slechts zelden overkwam.

„Moeder kan evenmin tegen een leegen winkel als een olifant tegen een leege maag,” schertste de winkelier.

„Dat is het eieren eten niet,” hernam tante, „maar die uitnoodiging zit me dwars; wij behooren daar niet.”

„'t Zal je meevallen, moeder,” zeide oom Jacob, die zijn evenwicht verwonderlijk goed bewaarde. „Apropos, Venter — bedoelde je de reciteerclub? Jij zeidet immers, dat er heel wat te beluisteren zou vallen?”

„De reciteerclub bedoelde ik niet, oom Jacob. Ik bedoel de feestrede van Lionel Philips, dat is toch de hoofdnoot, zou ik zoo zeggen.”

„Mij wereld!” riep oom Jacob, „ge hebt gelijk. 't Lig voor de hand. Moeder — we zullen nu een rede hooren van den heer Philips.”

„Een vijand van President Kruger,” zeide zij, den neus ophalend.

Oom Jacob schudde het hoofd.

„Hoe kom je daar nu toch in vredesnaam aan? 't Is te gek om los te loopen. Als Philips te Pretoria komt, gaat hij koffiedrinken bij President Kruger.”

Tante Jenneke maakte een afwerend gebaar.

„Ik weet er alles van; het vorig jaar kreeg de President op zijn verjaardag nog een prachtig geschenk van Philips. „Maar 't kan verkeeren,” zei Breeroo. Nu loopt het spaak. Philips praat veel te veel met kolonel Charles Rhodes den laatsten tijd, dat is een slecht teeken — ik wou, dat wij samen thuis bleven van avond.”

„Als jij soms thuis wilt blijven,” antwoordde oom Jacob op kregelen toon, „dan doe je dat maar. Ik ga hoor! Het zou een affrontatie zijn voor den heer Philips, als ik wegbleef.”

Tante Jenneke wierp den bal sajete en een gemaasde kous driftig in de mand.

„Ik kan jou niet alleen laten gaan; dat weet jij ook wel. Maar wat zegt onze buurman er van? Laat jou bloed praat, Venter!”

„Ik zeg, dat ge vanavond vreemde dingen zult hooren, waarvan u de ooren nog lang zullen tuiten.”

„Nu weten we nog niets,” zei tante Jenneke gebelgd, terwijl oom Jacob niet zonder een stille bevrediging opmerkte, dat het onweer zich thans boven het hoofd van den politie-agent, den Zarp, begon samen te trekken.

„Vanavond komt de aap uit den mouw,” zei Venter, de lippen samennijpend.

Tante Jenneke trok de schouders op.

„'t Is orakeltaal,” meende ze op schamperen toon, „we hadden in de buurt van onze vroegere boerenplaats een zwarten tooverdokter, die ook zulke antwoorden gaf — is 't niet waar, vader?”

Oom Jacob glimlachte. Hij haalde den groenen tabakszak tevoorschijn, en ging zijn houten pijpje stoppen.

„Ook stoppen, buurman? Echte Rustenburger.”

En de politieagent stopte ook.

„Vanavond komt de aap uit den mouw,” herhaalde hij, „meer mag ik niet zeggen. Ik dacht, dat een goede verstaander aan een half woord genoeg had.”

Hij stapte op.

„Blijf nog een poosje gezelschen, Venter!” zei oom Jacob, die er niet geheel gerust op was, of zijn huiselijke positie er wel door versterkt werd, als de Zarp vertrok.

Doch de buurman was niet te bewegen om te blijven.

* * *

Langzaam vulde zich de groote zaal; oom en tante waren er reeds; Mac Crie had beloofd, heden avond ou-oom Izaac gezelschap te houden.

„Hoe vind je dit hoekje, moeder? Eenig, hé? Vlak achter een pilaar. We kunnen alles zien, terwijl we hier in een schuilhoekje zitten, net een spelonk van Adullam.”

Tante Jenneke keek eens rond. Aan de muren, aan de pilaren prijkten de prachtigste rozenkransen, het schoonste, dat het bloemrijke Zuid-Afrika opleverde. De vlaggen van Engeland en van de Zuid-Afrikaansche Republiek hingen vredig naast elkander, en aan de tegenovergestelde zijde waren de gelauwerde beeltenissen van President Kruger en Koningin Victoria te zien.

„’t Lijkt niet erg op de spelonk van Adullam,” meende tante Jenneke.

„Ik bedoel dit hoekje, moeder.”

„Och, zoo. Nu ja — ’t kon erger, hoor.”

Oom Jacob merkte met de innigste voldoening, dat zijn gade sinds heden namiddag heel wat was gekalmeerd. Het had er vanavond nog een oogenblik geweldig gespoekt, maar de oude patriarch was tot tante Jenneke’s grootste verbazing aan de zij van zijn zoon gaan staan.

„Ik denk, dat ’t goed is voor Jacob,” had de grijsaard met een eigenaardigen nadruk gezegd, „dat hij er heen gaat.”

„We kunnen er toch niet voor bidden, als we naar zoo’n ijdelheidskermis gaan?” had zijn schoondochter geantwoord.

„'t Is geen kermis,” was zijn antwoord, „ge zult er iets anders beleven. Er voor bidden kunt ge stellig.”

Dat besliste. De tegenstand van tante Jenneke was gebroken, en toen joeg ze oom Jacob vooruit, om er vroeg te zijn, en een rustig plekje machtig te worden.

Er was veel te zien. In 'teerst druppelde het slechts bezoekers, en het waren blijkbaar eenvoudige lieden, evenals oom en tante, die met een zekere onrust, de oogen schichtig naar alle zijden gericht, de zaal binnenslopen, en een zucht van verlichting slaakten, als zij goed en wel gezeten waren.

Gaandeweg werd de stroom der bezoekers sterker. Men zag reeds op dien stroom eenige vrouwen, met een flonkerenden diamant in het gekapte haar, voorbijdrijven. En toen kwam ineens de gouden vloed opzetten: de machtige geldkoningen der aarde, met fieren, trotschen tred, zooals men dat van de koningen verwacht, gearmd met hun dames, wier ontbloote halzen fonkelden van goud en briljanten.

„Lieve schepsels! Is die harlekijn ook al een goudkeuning? Freerk, kijk toch een keer, man — 'tis om er van om te vallen! Wat een branie!”

Het was een jonge vrouw, vlak achter tante Jenneke gezeten, die deze woorden in onverbasterd Afrikaansch mitte.

Tante Jenneke keek om. En het gaf haar een onmetelijke verlichting, dat zij te midden van deze Engelsche vergadering haar moedertaal hoorde spreken.

„Ben jij dat, Nichie?” zei ze met verheugde stem. „Vader — dat is Jannie van der Merwe, die met Freerk den groentenboer is getrouwd — dag neef Freerk!”

Oom Jacob glunderde. Hij voelde zijn moed groeien, en keek met een gevoel van welbehagen rond.

„Hoe kwam je aan de toegangskaart, neef?” vroeg hij, zich een halven slag omdraaiend.

„Van mijnheer Hammond, dien we met de groente bedienen — kijk, daar gaat hij net!”

Nicht Jannie was weer vol aandacht. Zij gaf haar man ineens een stomp op zijn knie, dat het zoo klapte.

„Nee maar,” zei ze, „daar gaat Jack Morten. Kijk toch eens, oom Jacob — die kleine aap achter meneer Hammond,

zijn snor zwart geverfd, met verlakte schoentjes aan — ge kunt ze hier hooren kraken. En zijn vrouwtje in ruischende zijde aan den arm. Vier jaar geleden kwam hij bij mijn vader om een stuk brood bedelen, zwart van den honger, en zijn vrouwtje was voddentraapster. Ook al een goudkeuning! nee maar, dat gaat ver boven mijn vuurmaakplek. Ge kunt ze op zoo'n manier uit de geut opscheppen. Je bent er eigenlijk een beetje mee verlegen, dat je in zoo'n gezelschap een heelen avond moet doorbrengen. Zal ik jullie wat zeggen? De eerlijkste menschen wonen nog steeds in de kleinste huisjes."

De stroom van goud en edelgesteenten ging voort door de wandelgangen, en Freerk de groentenboer kreeg weer een stomp van zijn wederhelft.

„Nee maar! dat is daarom toch al te snaaksch!”

Nicht Jannie sprak met een vrijmoedigheid, die tante Jenneke op sommige oogenblikken met ontzetting vervulde, maar oom Jacob troostte zijn vrouw dan weer met de verzekering, dat de Engelschen in den omtrek er toch geen woord van snaptten — geen snars.

„Freerk — zie je hem? Met dat jakhalsgezicht? Dat is de Pool Madurski, die zich om wijze redenen heeft laten omdoopen in Slawski. Een gewezen tuchthuisboef, en nu stapt hij me daar parmantig het podium op. Nee maar, dat loopt toch de spuigaten uit.”

Daar verscheen de heer Lionel Philips in eigen persoon, en van alle kanten barstte de bijval los. Kolonel Rhodes ging voorop; op dat taankleurig, perkamenten gelaat lag op dezen merkwaardigen avond een trek van voldoening, en vlak achter hem volgde Philips, de machtige Voorzitter der Kamer van goudmijnen.

Geen Romeinsche Keizer kon op zijn zegevierenden intocht binnen de muren van het oude Rome hartelijker worden toegejuicht dan deze man, en geen Keizer had de kunst, om de huldigungen zijner onderdanen vol gratie te aanvaarden, beter verstaan dan deze Philips, deze wonderboom van Johannesburg.

De muziek viel in met daverende kracht.

„Voor wien is die muziek?” vroeg nicht Jannie met een nuchter gezicht.

„Voor jou natuurlijk!” antwoordde Freerk.

„Nee maar,” zei ze, „dat is een goede mop van jou, ouwe jongen!” En zij lachte, dat ze schudde.

De avond had een schitterend verloop. De solo-zangeres uit Londen zong met een bezieling en gloed van het oude, Britsche vaderland, dat de harten er door ontroerd werden; de reciteerclub „Waarheid en Vrede” overtrof zichzelf, en de korte toespraken sloegen in.

Daarna was het pauze en werden ververschingen aangeboden; de Kamer van de Mijnen trakteerde; het goud der geldkoningen zat hedenavond los in de beurs.

„Wat wil jij hebben, Freerk?” vroeg nicht Jannie.

„Koffie met koek,” zei de groentenboer.

Nicht wenkte reeds een kellner, die als adsistent dienst deed.

„Hé Jan,” zei ze, „ben jij daar ook? Twee kop koffie met koek, en je moet de koek niet te krenterig snijden, hoor!”

Jan lachte.

„Ik zal er voor zorgen, hoor, als ge mijn vrouw morgen aan een fijn bloemkooltje helpt.”

„Ik zal er voor zorgen — Freerk, niet vergeten! Jan! oom Jacob en tante Jenneke kunnen ook niet den heelen avond op een droogje zitten — oom Jacob, wat lust je? 't Gaat nu van den grooten boom af; licht, dat we er dat van hebben. Ook koffie met koek?”

Jan holde al weg, om vier koffie met koek te halen. Er heerschte een vroolijk geroezemoes in de stampvolle zaal. Oude bekenden reikten elkander de hand, er werd druk gepraat en gelachen, totdat de bel werd geluid.

De pauze was afgeloopen; men hoorde nog het zachte rinkelen van glazen en kopjes, die door gediensstige kellners werden opgehaald, en de muziek hief het Engelsche volkslied aan, terwijl Lionel Philips, met een prachtige roos in het knoopsgat, naar voren trad. Toen kwam er een diepe stilte.

* * *

Het was het groote oogenblik. Philips zou spreken. Achter in de zaal stonden, onbeweeglijk als standbeelden, eenige Zarps. Venter was er een van.

Philips sprak zijn vreugde uit over de talrijke opkomst; het deed hem bijzonder goed aan 't hart, dat er zooveel dames aanwezig waren.

Tante Jannie voelde een por in de zijde.

„Dat is aan ons adres, tante!” fluisterde nicht Jannie.

Er speelde een glimlach om de lippen van den goudkoning; dezelfde glimlach, die den ganschen dag was zichtbaar geweest. De redenaar vermeide zich, met er op te wijzen, hoe uit een dorre wildernis een wereldstad was verzezen, dank zij de energie, den ondernemingsgeest en de volharding der Uitlanders.

Het was zoo stil, dat men een speld kon hooren vallen. Hij zweeg even; het was een kunstpauze; en de glimlach verdween.

Toen sprak hij weer.

„Er is echter iets, dat mijn hart beklemt.”

Tante Jenneke voelde weer een stomp in de zijde.

„Heeft tante geen Hoffmans druppels bij de hand?” fluisterde nicht Jannie.

Aller oogen waren op den spreker gericht. De hoofden richtten zich op; de halzen werden uitgerekt; men wilde geen woord verliezen.

„Nu komt de vlieg, die de kostelijke apothekerszalve stinkende maakt,” mompelde een stem in de buurt van oom Jacob.

Oom keek er heen en herkende den grijzen mijndokter.

„Wij willen allen den vooruitgang van den Witwatersrand,” ging de redenaar voort, „is het niet zoo, dames en heeren?”

„Ja, ja!” werd er van alle zijden geroepen. Toen was het weer stil.

„Ik mag u niet verhelten, dat er een donkere wolk drukt op den toekomstigen vooruitgang van den Rand. Wij hebben er in besloten kring reeds menigmaal over gesproken, maar het wordt hoog tijd, dat het in het openbaar wordt gezegd.

Ik doe het, al is het met tegenzin. De plicht gebiedt, en waar de plicht gebiedt, verstaat de Brit zijn roeping."

„Dat belooft wat," fluisterde nicht Jannie haar man in 't oor; „goed luisteren, Freerk!"

Oom Jacob schoof onrustig heen en weer op zijn stoel, maar tante Jenneke zat kaarsrecht, zonder zich te verroeren, het oog vast op den spreker gericht.

En Philips ging voort met verheffing van stem: „De arme, verdrukte Uitlanders zuchten onder zware belastingen en hebben niet eens het recht, hun vertegenwoordigers te kiezen in den Volksraad. Het is ongehoord; nergens ter wereld zal men in een constitutioneelen staat zulke toestanden vinden."

De storm barstte los.

„Het is ondragelijk" werd er geschreeuwd.

„Juist gezegd," hernam Philips, toen de storm was geluwd; „ondragelijk! Toch dragen wij het. Maar onze verdrukkers mogen weten, dat aan onze verdraagzaamheid een einde komt."

Wat nu losbarstte, was een orkaan, een cycloon. De vuisten werden gebald; grimmige verwenschingen werden gehoord, en plotseling werd het Engelsche volkslied staande aangeheven.

Doch Freerk de groentenboer en nicht Jannie bleven op hun plaats, en oom Jacob, die op wilde staan, kreeg nog bijtijds een streng bevel van zijn vrouw.

„Zitten blijven!" zeide zij op vasten toon.

„'t Is het Engelsche volkslied, vrouw."

„De wijs deugt vanavond niet; 't is een rommel; kijk — de dokter blijft ook zitten. Alle fatsoenlijke menschen blijven zitten."

„Je zult nog wel wat anders hooren," meende nicht Jannie, „nu gaat Zijn Edel-Achtbare met rotte kool gooien! 't Geeft niks, hoor! Alles sal reg kom."

Nicht Jannie had de plank niet ver mis. De redenaar sprak van een Hollandsche oligarchie te Pretoria, die de rechten der Uitlanders vertrapte, om de rede aldus te besluiten:

„Niets verlangen wij minder dan een omwenteling, die waarschijnlijk met bloedvergieten zal gepaard gaan, maar

dit behoort door de Regeering des lands wel in 't oog te worden gehouden, dat deze Maatschappij zich niet altoos aan het wanbestuur zal onderwerpen, terwijl de Kamer van Mijnen haar best zal doen, om de heilige zaak van recht en gerechtigheid te bevorderen."

De redenaar boog, en een donderende bijval werd zijn deel. De leider der vergadering dankte den hooggeachten spreker, en de vergadering was afgelopen.

Het was de gedenkwaardige vergadering van Vrijdag 20 November 1895.

Oom Jacob wilde zich haasten, om buiten te komen, maar nichie trok hem aan den arm.

„Even wachten, oom," zeide ze, „de arme, verdrukte Uitlanders gaan voor."

En voorbij golfde de stroom van goud en briljanten, en voorbij golfde de stroom van edelgesteente en diamanten. Het waren de goudkoningen en de goudkoninginnen van Johannesburg.... Het waren de arme, verdrukte Uitlanders....

Oom Jacob haalde diep adem, toen hij buiten kwam.

„Ik vond het er benauwd," zeide hij.

„Het was de Jingolucht," riep een stem.

't Was de mijndokter, die juist passeerde.



HOOFDSTUK XXVI

De gehelme Koerler.

Jameson bevond zich in het legerkamp te Pitsani, bij de Transvaalsche grens, toen een ruiter op een met zweet bedekt paard in vollen galop naderde.

„Hé," zei Jameson tot Willoughby, den chef van zijn staf, „die ruiter heeft haast — wat zou hij moeten hebben?"

„Tijdingen uit Johannesburg," meende de majoor.

„'t Is te hopen," antwoordde Jameson met een licht fronsen van zijn wenkbrauwen; „mijn vriend Philips laat me dezen

keer lang wachten; dat is anders zijn gewoonte niet."

De ruiter had intusschen halt gehouden, en een sergeant van het legerkamp aangeklampt, om te vragen, waar Dr. Jameson zich bevond. En met een breeden zwaai van zijn langen arm wees de sergeant naar den gevraagde, die juist in de schaduw van een hoogen seringenboom stond.

Toen reed de ruiter weer voort, in de richting van den seringenboom.

„Kom, Majoor,” zei Jameson, „we gaan den ruiter tegemoet.”

En zij ontmoetten hem vlak bij de zinken barakken, waar Jameson zijn kantoor had. Vlug sprong hij uit het zadel.

„Goeden morgen, Dokter! Goeden morgen, Majoor! Mag ik mij voorstellen? Mijn naam is Slawski; de heer Lionel Philips uit Johannesburg zond mij, om u belangrijke mededeelingen te doen.”

„Hoe kent u mij?” vroeg de dokter, den scherpen blik op den ruiter geslagen.

„Ik zag u te Johannesburg. Zoo'n beroemd man is trouwens overal bekend. In de boekwinkels te Johannesburg hangt uw portret ten voeten uit voor de groote spiegelruiten.”

Jameson wenkte een Hottentot.

„Breng dit paard in den stal, booi, en verzorg het!”

Jameson opende een deur.

„Hier is mijn bureau, meneer Slawski — treed binnen! Het is eenvoudig, zooals u ziet, maar 't is een legerkamp, en ik leid thans een soldatenleven.”

Het bureau van den dokter was inderdaad eenvoudig. Er was geen spoor van weelde te ontdekken; in den hoek stond zijn ijzeren veldbed, en er boven hing een groot portret van Cecil Rhodes.

„Als de heeren het goedvinden, dan wil ik direct mijn rapport doen,” sprak Slawski.

„Gaarne!” zei Jameson.

Hij zette zich schrijlings op een ijzeren veldstoel, met de ellebogen over de leuning gelegd.

„In de eerste plaats kan ik u vertellen, dat de opening van het gebouw der Mijnen een reuzensucces is geweest.”

„Waart u er bij tegenwoordig?”

„Op het podium.”

Er klonk een ijdel zelfbehagen door, en Jameson hield daar niet van. Het had wel iets van pocherij, waarvan hij een afkeer had. Het ging hem om de zaak, en het andere raakte hem niet. Zijn geloof was, dat de grootste bloei en de meeste welvaart kon worden bereikt onder de Engelsche vlag, en dat het daarom een edel en menschlievend streven is, om zooveel volken, als maar mogelijk is — liefst goed-schiks, maar anders kwaadschiks — om hun bestwil onder de Engelsche vlag te brengen. Alle middelen, ook onwettige middelen, mogen worden aangewend, om dit doel te bereiken, daar het doel de middelen heiligt.

Hij beschouwde Cecil Rhodes, die eens had verklaard, dat ieder mensch te koop is, doch dat de prijs verschilt, voor den grootsten en geniaalsten man der wereld, en diens werktuig te zijn, was voor Jameson een groote eer.

„Hoe was de stemming dien avond, meneer Slawski?”

„In één woord prachtig.”

„Is het Engelsche volkslied gezongen?”

„Gezongen, dat het daverde.”

„Wat heeft mijn vriend Philips zoo al verteld?”

„Hij verklaarde, dat het lot der arme, verdrukte Uitlanders nu ondragelijk is geworden.”

De majoor schoot in een schaterlach, maar dat scheen Jameson maar half te bevallen.

„Het is een diplomatieke uitdrukking, Majoor.”

De officier lachte nog harder.

„U moet me dat niet kwalijk nemen, Dokter, maar dat is toch allemaal snert, en onder ons behoeven we van ons hart toch geen moordkuil te maken. Onze wakkere Philips heeft maling aan politieke rechten, en hij is overtuigd, dat de meesten uit zichzelf geen hand zouden verleggen, om het stemrecht machtig te worden.”

Slawski nam zijn portefeuille, en haalde er een schrijven uit te voorschijn.

„Hier heb ik de geheele rede van mijnheer Philips.”

De Dokter nam ze tot zich.

„Mooi zoo — dan kan ik ze op mijn gemak lezen. Hoe staat het met de petities om stemrecht?”

„De zaak is in volle actie, Dokter. 't Worden reuzen-petitities.”

„Hoe grooter hoe liever,” meende Jameson. Er moeten tienduizenden op teekenen.”

„We spelen 't klaar, Dokter — wis en zeker.”

„Zijn er wapenen Johannesburg binnengesmokkeld? Ze waren onder de cokes verstopt.”

„Alles is veilig aangekomen, en de Maximkanonnen ook. Mijnheer Farrar is er bijzonder knap in, doch Trimble overtreft ze allen.”

Een tevreden glimlach plooid Jamesons lippen; 't was dan ook de moeite waard. Enkele maanden geleden was de toestand aan den Witwatersrand onveilig geworden; men hoorde van moorden, roof en diefstal, en de goudkoningen te Johannesburg beweerden, dat Andrew Trimble, detective te Kimberley, de aangewezen man was, om aan die onveiligheid een einde te maken.

De Staatsprocureur ging er op in; Trimble werd aangesteld, en de heeren te Johannesburg kwamen tekort, om zijn lof te bezingen. De Regeering te Pretoria had er echter geen flauw vermoeden van, dat ze met dezen man het paard van Troje had binnengehaald — hij werd de rechterhand van Rhodes, Jameson & Co., deze hoofd-detective der Transvaalsche Regeering aan den Witwatersrand!

Jameson had meer vragen op zijn hart.

„Is er een vrijwilligerscorps gevormd? We staan hier klaar, maar ze moeten in Johannesburg ook klaar staan.”

„Een vrijwilligerscorps is in wording, het moet echter een beetje voorzichtig worden aangelegd.”

„Natuurlijk. — Hoe gedraagt zich de politie?”

„Men ziet haar niet of weinig. Het schijnt op bevel der Regeering te zijn.”

„Dat snap ik toch niet,” meende Jameson.

„Ik zooveel te beter,” zei de majoor. „Komen er onlusten op straat, en zou de politie ingrijpen, dan zouden er spaanders kunnen vallen. Paul Kruger is een oude rot!”

„Maar dezen keer zal hij den dans niet ontsnappen,” zeide Jameson met nadruk. „De Kafferking Lobengula moest er aan gelooven, en Paul Kruger eveneens!”

„Hij houdt nog sterke troeven,” meende de majoor.

„Wij slaan hem die troeven uit de hand,” zeide Jameson. Hij dacht even na.

„Doet die politie dan heelemaal niets? Het komt mij toch wat verdacht voor.”

„Ik vermoed, dat er geheime speurders onder zijn. Van éénen weet ik het zeker.”

„Hoe heet hij?”

„Daniël Venter. Als hij te gevaarlijk wordt, dan zal hij met deze kennis maken.” En de Pool wees naar zijn revolver. Jameson schudde heftig met het hoofd.

„Ik weet een beteren weg — omkopen!”

„Ik heb het beproefd,” zeide Slawski, „maar 't mislukte.”

„Dan heeft u 't verkeerd aangelegd,” meende de dokter.

„U hadt het trouwens niet zelf moeten doen, want hij zal u allicht kennen, en bevooroordeeld zijn.”

„Die opmerking is juist,” meende de majoor.

„Het doet me plezier, majoor, dat we 'teen keer eens zijn. Doch waarom was mijn opmerking juist?”

Slawski keek met eenige onrust den majoor aan, en wachtte met spanning het antwoord.

„Ze is juist, omdat ze juist is,” zei de kolonel met wijsgeerige kalmte.

Het bleek intusschen, dat de Pool wel zoo verstandig was geweest, den Zarp niet zelf aan boord te komen. Hij had een Afrikaner in 't geheim genomen, en dezen er op afgestuurd. Doch Venter had den bemiddelaar het huis uitgejaagd, en verklaard, dat hij, Venter, het geval dezen keer nog niet zou aangeven, uit medelijden voor zijn vrouw en kinderen, maar hem een volgenden keer niet zou sparen.

„Ik drink op dien Daniël Venter,” zei de majoor; „een rechtschapen kerel!”

„Kortzichtig is hij,” meende Jameson op kregelen toon.

„A propos,” zei de majoor, „hoe staat het met onze verbindingslijn? Kan u mij daarover inlichten, meneer Slawski?”

„Ik heb alle halteplekken bezocht, Majoor. Er is een overvloed van levensmiddelen opgestapeld van Johannesburg tot Mafeking toe.”

„En fourage voor de paarden? Er zijn honderden paarden te verzorgen.”

„Er hapert niets aan.”

Maar de kolonel was met dit algemeene nog niet tevreden. Hij moest oppassen, dat hem niets op den mouw werd gespeld, en de sluwe oogen van den Pool bevielen hem niet.

„Kan u mij de halteplekken noemen, meneer Slawski, waar u bent geweest?”

Slawski noemde ze, zonder aarzeling.

„Dan heeft u er niet een overgeslagen,” meende de majoor.

„'t Gaf me veel oponthoud, Majoor, maar ik wilde er het mijne van hebben.”

„Juist, juist!”

De majoor wierp het eene been gemoedelijk over het andere, een bewijs, dat hij geheel voldaan was. Slechts het militaire gedeelte der onderneming raakte hem; daarvoor was hij als aanvoerder aansprakelijk, en wat hij deed, wilde hij goed doen. Hij vond het een dwaze verblinding der Boeren, dat zij die halteplekken, die ijzeren winkels, proviandeerden, maar het was voor hem van onschatbare waarde. De expeditie, die straks zou uittrekken, had nu geen langen tros van levensmiddelen en fourage mee te sleepen, de tocht zou met een verrassende snelheid kunnen geschieden, en juist die snelheid waarborgde het slagen.

„U heeft zich flink gehouden, meneer Slawski,” zeide hij, „om alles zoo nauwkeurig te onderzoeken.”

* * *

De Pool vertoefde een dag in het kamp, om dan zijn instructies voor Johannesburg te ontvangen. Hij was de geheime koerier, en vormde de verbinding tusschen Pitsani en Johannesburg.

Slawski genoot de hooge onderscheiding, dat Jameson en majoor Willoughby hem uitgeleide deden tot aan den uitgang van het legerkamp. Jupiter hield de teugels van het

paard, en de drie mannen stonden nog enkele oogenblikken met elkander te praten.

„Grijpt als 't rijpt,” was Jamesons lijfspreuk, en het begon te rijpen.

„Ik hoop u spoedig weer te zien,” zei Jameson. „Wees zorgvuldig met de brieven, die ik u ter hand stelde voor de vrienden in Johannesburg!”

„De Dokter heeft er zijn vingers krom op geschreven,” meende de majoor met een glimlach.

„Dat is niet erg,” hernam Jameson op ernstigen toon, „het is voor de goede zaak. Doch als de heer Slawski de brieven onderweg verloor, dan zouden de gevolgen onberekenbaar kunnen zijn. De Boeren beginnen reeds lont te ruiken. Bedenk, meneer Slawski, dat het heele plan als een vermolmde schuur ineen zou zakken, indien ge ook maar één brief zoudt verliezen van de veertien, die ik u meegeef voor de verschillende vrienden.”

De Pool maakte een geruststellend gebaar.

„Dokter, de brieven zijn zóó stevig tusschen de voering van mijn baadje genaaid, dat verliezen niet mogelijk is.”

Doch Jameson was er nog niet gerust op.

„U zult gaan slapen en het baadje uittrekken.”

„Toch niet, ik houd het baadje aan, bij dag en bij nacht.”

Nu was Jameson gerustgesteld.

„Het ga u goed,” zeide hij, „en voorspoedige reis!”

Hij reikte den Pool de hand. De majoor scheen even te aarzelen; toen gaf hij Slawski eveneens de hand. En de dokter en de majoor keken den ruiters na, totdat hij in een inzinking van het terrein verdween.

Ze keerden terug naar het legerkamp.

„Hoe vind je hem?” vroeg Jameson.

„Het zal er wel afwaaien; er is nog al veel wind.”

„Het hinderde me, hem de hand te geven. Men krijgt er zelf vuile handen van.”

„Er is water genoeg, om ze weer schoon te wasschen!”

De majoor bleef staan en zeide: „Zeg mij nu eens eerlijk: hoe beviel jou die jakhalzentronie?”

Jameson trok de schouders op.

„We moeten roeien met de riemen, die we hebben, Majoor.”
„Hij heeft in het tuchthuis gezeten.”
„Dat was de Pool Madurski.”
„Toen heette hij Madurski en nu heet hij Slawski.”
„Dat is een vermoeden,” antwoordde Jameson.
„Ik weet het zeker,” hernam de majoor. „Het is dezelfde man. Een wrat bij het rechter ooglid.”
Jameson begon een deuntje te fluiten.
„De hoofdzaak is zijn bruikbaarheid. En het overige moet hij met onzen lieven Heer maar uitmaken.”
„Als hij zijn dienst heeft gedaan, zullen we hem natuurlijk zoo gauw mogelijk zien af te schepen, opdat we ons niet hopeloos met dien tuchthuisboef compromitteeren.”
Jameson lachte.
„Rhodesia is groot, en hoog in 't Noorden is wel een rustig plekje voor dezen onrustigen geest.”
„Nu beginnen we elkander te begrijpen,” zei de majoor.
„Het wordt mijn tijd. Er is nieuwe schietvoorraad uit Kaapstad gekomen, ik wil 'teens nazien.”

Hij begaf zich naar het primitieve arsenaal, terwijl Jameson zijn bureau opzocht, om er een brief te schrijven aan zijn gebiedster en vriend Cecil Rhodes.



HOOFDSTUK XXVII

Onrustige Uren.

Er waren eenige weken voorbijgegaan. De groentenkar van nicht Jannie stond voor de winkeldeur van Jacob van Vuren, en met een vaardigen sprong wipte zij van de kar.

„Hotnot! houdt de muilieren goed vast!” riep ze met gebiedende stem. Toen ging ze het erf op en de stoep op, waar ou-oom Izaak zat.

„Goeden morgen, ou-oom! goed geslapen vannacht?”

„Met oude menschen gaat het slapen zoo goed niet meer, niekie, en bovendien gaan er zulke onrustbarende geruchten rond, die een mensch den slaap uit de oogen zouden houden.”

Ou-oom had gelijk; de stad dreunde van de meest onheilspellende geruchten. Er werd verteld, dat Johannesburg in geregelde verbinding stond met Mafeking, en voor vaste waarheid werd verzekerd, dat de machtige Cecil Rhodes tien dagen geleden, in den avond en vermomd, de stad had bezocht, om met de goudkoningen geheime beraadslagingen te houden; dat er 50.000 man gecharterde troepen ¹⁾ en een onmetelijke hoeveelheid oorlogsmateriaal de stad waren binnengesmokkeld; dat de zwarte mijnwerkers zouden gewapend worden, en dat de Boeren van plan waren, de stad plat te schieten. De straten waren vol menschen. Men hield elkander staande op den weg. Er was een gevoel, alsof Johannesburg op een vulkaan was terecht gekomen.

„Hier is het manifest, nichie!” zeide ou-oom, en hij wees naar een groot papier, dat naast hem op tafel lag.

Jannie zette zich naast den ouden man neder.

„Ik wil 'teens op mijn gemak lezen,” zei zij, en ze las. Het was het manifest van de geheime samenzwering, die op den onvergetelijken Vrijdagavond voor het eerst het vizier had opgelicht.

Het was in krachtige bewoordingen gesteld. Het begon, met nadruk te verwijzen op de monsterpetities, die vruchteloos om kiesrecht hadden gevraagd, om dan te vervolgen:

„Als wij er aan denken, dat de machthebbers tot een ander ras dan wij behooren, een andere taal spreken, andere bezigheden uitoefenen, ons met wantrouwen en vijandschap aanzien, dat zij in den regel onopgevoed zijn...”

Het werd de groentenvrouw een oogenblik te machtig.

„Die schelmen!” barstte zij uit. „Maken wij er hun een verwijt van, dat zij tot een ander ras behooren, een andere taal spreken, en andere bezigheden doen? Wat doen ze hier? Wij hebben hen toch niet geroepen? En waar schuilt het wantrouwen? Aan onzen kant of aan hun kant? Onopgevoed! nu, 'tis mooi! Dat moet ik toch eens aan Freerk vertellen!”

„Lees maar door, nichie, je bent er nog niet!”

¹⁾ Politietroepen van Rhodesia.

En zij las voort.

„... en dat hun hartstochten door gewetenlooze fortuinzoekers opgewekt worden, moeten wij toestemmen, dat wij in zeer groot gevaar verkeeren.”

Weer stopte nicht Jannie, terwijl het bloed haar naar de wangen schoot.

„Gewetenlooze fortuinzoekers — dat zijn die vagebonden, die aartsschelden, die dit schunnige manifest hebben opgesteld. Er dreigt werkelijk gevaar — van hun kant.”

„Lees maar voort, niekie, maar je moet je nie opwind nie.”

„Ik zal mijn best doen, ou-oom.”

En zij las voort.

Wat er nu volgde, was een heftige aanval op den Staatspresident, den Uitvoerenden Raad, den Volksraad, het smijten met het geld, uit de belastingen geheven, ten bate van de Ned. Spoorweg-Maatschappij en den corrupten Geheimen Dienst.

„Zij, die onze rechten moesten verdedigen,” zoo ging het manifest voort, „zijn onze grootste vijanden. De politiek der Regeering is gegrond op een sterke vijandschap tegen de Engelsch-sprekende bevolking. De politiek van geweld is thans blootgelegd; een fort wordt er te Pretoria gebouwd, en een tweede fort zal spoedig worden aangelegd, om Johannesburg in angst te houden. Kanonnen, Maxims, Deutsche officieren worden er ingevoerd — waarvoor? vragen wij. Wij, de meerderheid, moeten de inkomsten des lands stijven, terwijl wij keer op keer beleedigd worden. Deze politiek kan slechts slagen, indien wij, van elke deugd onzer voorvaderen beroofd, zoo diep gezonken zijn, dat wij bereid zijn, onze eer en plicht tegenover onze kinderen te vergeten.”

Nicht Jannie hield zich goed. Haar handen begonnen wel te beven van innerlijke verontwaardiging, maar zij slikte de woorden in, die haar op de lippen brandden.

Het manifest vervolgde met een onbeschaamd lange lijst van eischen te stellen. Daarop werd de vraag gedaan: „Hoe zullen wij ze verkrijgen?” waarop een vastberaden antwoord werd verwacht.

Nicht Jannie legde het manifest neer: bij den opengeslagen Bijbel, waarin de patriarch zoo pas had gelezen. Hij

zette den vinger bij een bepaalden tekst, en zeide: „Lees dat ook eens, nichiel!”

En zij las: „Dies zeide David: „O, Heere! maak toch Achitofels raad tot zotheid!””

* * *

Tante Jenneke betrad de stoep. Haar gelaat stond strak. „Ik hoor, dat de goudmijnen stop zijn gezet,” zeide ze, „is dat zoo?”

„’t Is waar,” antwoordde Jannie, „en de Uitlanders beginnen te vluchten met hun vrouwen en kinderen. De spoortreinen worden bestormd.”

„Hoor jij ’t, man? ’t Wordt een algemeene vlucht,” zeide tante tot oom Jacob, die van buiten kwam.

„Moeilijke tijden!” antwoordde hij, en hij zette zich zuchtend neer. Hij was zijn evenwicht kwijt; de goudstukken, die hij met de leveranties aan Jamesons ijzeren winkels had verdiend, verloren hun glans.

Doch terwijl zij daar droevig bij elkander zaten, vol angst, wat de naaste toekomst zou baren, werd voor het huis een frissche, moedige stem en zwaar hoefgetrappel gehoord. Het was een jachtgezelschap van jonge Boeren. Een der ruiters sprong uit het zadel, en de anderen reden voort, het Mausergeweer op de heup, in vollen galop, dat de vonken uit de straatsteenen spatten.

„Tante Jenneke!” riep die moedige stem, „is de koffie bruin? Ik heb dorst als een olifant.”

„Wil je een glas bier?”

„Zeker Engelsch bier? Neen, hoor! Ik moet een fijn bakkie koffie hebben, zooals tante alleen ze zetten kan.”

Het was de jonge Barend Erasmus.

„Waar is je paard, Barend?” vroeg oom Jacob.

„Mijn achterrijder bezorgt het.”

Hij reikte het gezelschap de hand.

„Zoo ou-oom — ook nog springlevend? U ken ik niet, juffrouw.”

„Ik ben de vrouw van Freerk Malan; zijn vader woont in Waterberg.”

„Ah zoo — je schoonvader ken ik wel. Wij hebben er nog een nacht gelogeed op onze terugreis. Dan ben jij nicht Jannie?”

„Nu is neef er achter.”

Hij keek eens rond met zijn vroolijke oogen, en de somberheid van oom Jacob en tante Jenneke viel hem op.

„Wat is hier toch te doen?” vroeg hij verwonderd.

„Er hangt een zware mist,” antwoordde tante.

Barend kruiste de sterke armen over de borst. Hij begreep er nu nog minder van, en keek tante vragend aan.

„Ik zal 't je uitleggen,” zei ze. „De mist hangt zóó zwaar, dat wij niet meer kunnen zien, of we nog een zelfstandig volk zijn. Onze vrijheid wordt belaagd.”

„Door wie, tante?”

„Door Rhodes en de machthebbers van Johannesburg.”

Barend wierp een blik naar zijn geweer, dat in den hoek van de stoep was neergezet.

„Dan moeten ze een beetje vroeger opstaan,” zeide hij op een toon van kalme vastberadenheid.

„Het broeit hier in Johannesburg, neef.”

„Het heeft al maanden gebroeid, tante, en ineens zal er de vlam uitslaan. Zoo lang moeten we geduld hebben, en dan zullen we dat vuur met onze brandspuiten klaarkrijgen.”

En weer keek hij naar zijn jachtgeweer.

„Kent ge dr. Wolff, oom Jacob?”

De winkelier richtte zich op in zijn stoel, de handen op de leuning leggend. Hij kende dr. Wolff natuurlijk opperbest.

„Wat moet het met dr. Wolff?” vroeg hij met eenige achterdocht.

„Die voortreffelijke Wolff is een wolf in de schapevacht.”

„Dat is mij te geleerd, neef.”

„Dan zal ik duidelijker zijn. Rhodes, Jameson, Philips en Wolff, dat is allemaal met één sop overgoten. Als ge ze in een zak gooit, dan weet ik niet, wie boven komt. Wolff had de administratie voor de proviandeering van de ijzeren winkels, de halteplekken op de route Mafeking—Johannesburg. Ik hoop, dat oom Jacob aan die leveranties niet heeft meegedaan, want de gevulde margarine-vaten zullen straks dienst

doen, om Jamesons expeditiecorps, dat te Pitsani wordt gevormd, onderweg te voeden."

„Je weet er niets van," zeide oom Jacob met een heftigheid, die hem anders vreemd was.

't Zijn zeker halteplekken voor een diligenciedienst!"

„En opslagplaatsen voor den handel," hernam Van Vuren.

„Jawel, dat is het praatje, maar ik vernam er meer van en toen ben ik naar Pretoria gegaan, om President Kruger in te lichten. Hij zat op de stoep, rechts van den ingang, als ge van de straat komt, met een groote bak koffie voor zich en zei: „Neef, daar staat een stoel, Sannie¹⁾ breng neef een bak koffie!" Maar ik was een beetje gealtereerd, en zei, geen tijd te hebben, om koffie te drinken, nu dat gespuis van Jameson in geheim complot met Judasburg, een aanval wilde doen op het wettig Gouvernement."

De oude patriarch was opgerezen uit zijn stoel, om geen woord te verliezen. Hij stond daar met voorovergebogen lichaam, de hand aan het oor. Er lag een ongewone spanning op zijn gelaat.

„Wat antwoordde de President, neef?"

„Dat zal ik u meedeelen, ou-oom. Hij zei: „Ons sal een plan maak en wag, tot die skildpad die kop uitsteek." Oom Paul was in 't geheel niet vervaard. Hij verzekerde me, dat de Boeren hun historische rechten niet zouden prijsgeven en niet de dwaasheid zouden begaan om de sluizen voor het stemrecht ineens wagenwijd open te zetten voor vreemdelingen, die hier slechts waren gekomen, om een hoop geld te verdienen. Het stemrecht zou geleidelijk worden gegeven, met beleid en voorzichtigheid.

„„Stadig oor die klippe!" zei Oom Paul, en hij dronk rustig zijn groote bak koffie uit. Toen was ik tevrede, en dronk een even grooten bak koffie leeg, die tante Sannie mij bracht."

„Rekent hij met een overrompeling van Pretoria?" vroeg de patriarch; „die Rooinek is tot alles in staat."

Barend sloeg de stevige vingerknokels uiteen, en vertelde, hoe Oom Paul met alle mogelijkheden rekende. Dag en

¹⁾ De vrouw van Paul Kruger.

nacht stond het rijpaard gezadeld in den stal, terwijl het geladen geweer boven de deur hing.

De grijsaard knikte goedkeurend met het hoofd.

„Dat is recht gedaan,” zeide hij, „en moe neef nou een bietjie rondkijk voor Oom Paul?”

Barend glimlachte.

„Ik ben te Kimberley geweest, ou-oom, waar Cecil Rhodes zijn vuile eieren uitbroedt. Ik heb er een beetje rondgesnuffeld bij de pakhuizen van mijnheer Gardner Williams, en ontdekte, dat ze stampvol oorlogstuig zaten. Ik vroeg, wat er mee gedaan moest worden, en men vertelde mij, dat het diende voor een expeditie tegen een weerbarstigen Kafferkapitein. Ik vroeg naar zijn naam, en toen bleek me, dat die kapitein al tien jaar geleden gestorven en begraven was.”

Oom Jacob zat daar, de handen over de leuning, met gebogen rug, maar de oude vader lichtte het hoofd met de sneeuw witte haren toornig op. De Voortrekker kwam weer in hem boven: de man, die tegen leeuwen, Zulu-Kaffers en Engelschen had gevochten. „Mij wereld!” riep hij, „dat is kras! Maar ons is er ook nog.”

„Dat meen ik ook,” antwoordde Barend, den ou-baas op de schouders kloppend. „Ze zullen de handen vol aan ons hebben, maar we hebben te wachten, totdat de schildpad den kop uitsteekt.”

Oom Jacob scheen intusschen zijn evenwicht terug te hebben gekregen. En hij glimlachte, terwijl hij zeide: „’t Is allemaal ijdel gebazel. De Regeering zal water in haar wijn doen; ze zal de vermeende grieven eenigermate tegemoet gaan, en alles loopt met een sisser af. De bevolking wil geen oproer.”

Toen nam nicht Jannie het woord. Zij wilde toch ook nog wel iets zeggen, voordat ze vertrok.

„Oom Jacob heeft gelijk,” zei ze; „het volk wil geen oproer, maar het wordt opgestookt, en den menschen wordt op allerlei manier zóó lang voorgelogen, dat ze de leugen gaan gelooven. Het schendblad „Star” staat in dienst van de muiters, en het manifest komt uit denzelfden koker — heb jij ’t gelezen, neef Barend?”